

Erste Bank AD Podgorica

**METODOLOGIJA UTVRĐIVANJA PROMJENE
KAMATNIH STOPA
NA KREDITE I PROIZVODE BANKE NA KOJE SE
OBRAČUNAVA UGOVORENA KAMATA**

1. CILJ METODOLOGIJE

Metodologijom se dokumentuje praksa koju Banka primjenjuje u utvrđivanju potrebe za promjenom ugovorenih kamatnih stopa koje u okviru svojeg poslovanja sa klijentima Banka obračunava na kredite i druge proizvode Banke na koje se obračunava kamata (dalje aktivne kamatne stope).

Cilj ove metodologije je:

- utvrđivanje kriterijuma za promjenu aktivnih kamatnih stopa (elemenata koji utiču na promjenu aktivnih kamatnih stopa);
- ostvarivanje konkurentnosti kreditnih i drugih proizvoda Banke.

2. VRSTE KAMATNIH STOPA

Banka je s obzirom na svojstvo promjenjivosti kamatne stope ovlašćena sa klijentima ugovarati fiksne ili promjenjive kamatne stope.

2.1. Fiksna kamatna stopa označava stopu koja je nepromjenjiva kroz cijelo vrijeme trajanja kredita (**F**).

2.2. Promjenjiva je kamatna stopa čija je visina podložna izmjenama tokom trajanja kredita te može biti:

- **Administrativna kamatna stopa (K_1)** - kamatna stopa čija je visina podložna izmjenama na temelju Akata Banke;
- **Tržišno indeksirana (K_2)** - kamatna stopa čija je visina podložna izmjenama sa osnove tržišnog indeksa, marže i/ili drugih troškova .
- Promjenjiva na temelju **odluka eksternih nadležnih tijela, odnosno institucija (E)** - npr. EBRD, Crna Gora, EU.

Ako je kamatna stopa ugovorena kao promjenjiva, onda se takva stopa, u smislu ove Metodologije (osim ako izričito nije navedeno drugačije), smatra administrativnom kamatnom stopom.

Navedeno se ne odnosi na posebne programe u saradnji sa drugim državnim/međudržavnim/privatnim institucijama i/ili tijelima (npr. EBRD, Crna Gora, EU), jer u predmetnom slučaju na promjenu kamatnih stopa za takve kredite i proizvode, između ostalog, utiču i odluke institucija i tijela u saradnji sa kojima su krediti odobreni.

3. PROMJENE KAMATNIH STOPA

Promjena kamatnih stopa predstavlja ponovno određivanje visine kamatne stope u skladu sa ugovorenim uslovima o promjenljivosti.

Period promjene kamatne stope je razdoblje između dva uzastopna utvrđivanja visine kamatne stope.

3.1. ADMINISTRATIVNA KAMATNA STOPA

Kod administrativne kamatne stope visina ugovorene kamatne stope mijenja se u skladu sa odlukama nadležnih tijela Banke.

3.1.1. Promjena administrativne kamatne stope

Banka je ovlašćena promijeniti kamatnu stopu koju su klijenti obavezni Banci plaćati na osnovu postojećih poslova ugovorenih sa Bankom i proizvoda odobrenih od strane Banke u slučaju promjene Kamatnog indeksa (kako je niže definisano).

3.1.2. Kamatni indeks

KI – Kamatni indeks se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$KI = I \times RE + RI_{\text{portfelj}}$$

Pri čemu su:

I – cijena izvora sredstava Banke koji se izračunava sa obzirom na:

- visinu kratkoročnih referentnih kamatnih stopa (EURIBOR, CHF LIBOR, USD LIBOR,),
- ponderisanu kamatnu stopu banaka, za depozite građana u RCG objavljenu od strane CBCG-a,
- tržišnu kotaciju premije za rizik Republike Crne Gore

RE - regulatorni i zakonski troškovi koji se računaju sa obzirom na:

- primjenu prisilnih normi (odluke CBCG-a i druge zakonske odredbe i propisi koji obavezuju Banku i utiču na poslovanje Banke),
- visinu kratkoročnih referentnih kamatnih stopa (EURIBOR, CHF LIBOR, USD LIBOR),
- trošak izvora finansiranja Banke.

RI_{portfelj} - premije za rizik koju Banka određuje uzimajući u obzir trošak kretanja rizičnosti putem očekivanog gubitka, odnosno onog iznosa za koji se očekuje da neće biti naplaćen po određenoj izloženosti, pri čemu se kretanje rizičnosti procjenjuje u agregiranom izvještaju na nivou bankarskog sektora u skladu sa svim pozitivnim propisima. Ukoliko je portfelj Banke rizičniji od prosjeka rizičnosti agregiranog na nivou bankarskog sektora, Banka neće naplaćivati dodatnu premiju za rizik.

3.1.3. Promjena rizika klijenta

Tokom korišćenja kredita Banka je ovlašćena promijeniti kamatne stope na nivou pojedinog klijenta/plasmana u slučaju promjene premije rizika klijenta/plasmana koja se javlja kao posljedica promjene interne rizične grupe klijenta/plasmana. Pri tome se promjena premije rizika izračunava kao razlika prethodnog i trenutnog standardnog troška rizika za pojedinu rizičnu grupu na osnovu interne procjene rizika.

3.1.4. Uslovi pod kojima se mogu mijenjati kamatne stope tokom korišćenja kredita, odnosno otplate kredita

Usklađivanje kamatne stope može se sprovesti za sve kredite koji su u korišćenju ili su u otplati na datum posmatrane promjene elemenata.

U slučaju da dođe do promjene Kamatnog indeksa za više od 0,12 postotnih bodova, Banka je ovlašćena promijeniti kamatnu stopu najviše za promjenu Kamatnog indeksa uvećanog za maksimalno 0,25 postotnih bodova.

Datumi na koje i u odnosu na koje se promjene faktora posmatraju su 31.03., 30.06., 30.09. i 31.12.

U slučaju usklađivanja kamatnih stopa nove kamatne stope primjenjuju se najkasnije u roku od 3 mjeseca od dana utvrđene promjene elemenata.

Ukoliko Banka u proteklim kvartalima iz bilo kojeg razloga ne sprovede usklađivanje visine kamatnih stopa zadržava pravo uvećati promjenu kamatne stope u jednom od narednih kvartala za visinu nesprovedene usklade.

Kako bi se izbjegla svaka sumnja, odredba o uskladi visine kamatnih stopa iz ovog članka u smislu ove Metodologije znači da Banka:

- može na temelju svoje interne diskrecione ocjene povećati ili smanjiti iznos kamatne stope ukoliko se kamatni indeks promijenio najmanje 0,12 postotnih bodova u vremenskom periodu od zadnje promjene kamatne stope uvažavajući promjenu kamatnog indeksa za koju nije prethodno

korigovana kamatna stopa. Maksimalna promjena kamatne stope može biti za vrijednost promjene kamatnog indeksa uvećane za 0,25 postotnih bodova,

Banka prati promjene vrijednosti indeksa po kvartalima i ukoliko se vrijednost indeksa promjeni za više od 0,12 p.b. Banka može korigovati kamatnu stopu za iznos promjene uvećan za maksimalno 0,25 p.b. Ukoliko Banka iz bilo kojeg razloga ne koriguje kamatnu stopu do punog iznosa promjene kamatnog indeksa ta se vrijednost prenosi u sljedeće kvartale. Svaka promjena visine kamatne stope utiče na indeks na način da se vrijednost indeksa ili poveća ili smanji za sprovedenu promjenu,

- može povećati ili smanjiti iznos kamatne stope ukoliko se prosječna vrijednost kumulativne promjene kamatnog indeksa korigovane za već izvršene usklade kamatnih stopa po vrstama kredita u odnosu na početno razdoblje izračuna (mart 2013.) promijeni za više od 1,00 postotnog boda, ukoliko takva promjena kod povećanja kamatnih stopa na postojeće kredite, prema procjeni Banke, ne bi proizvela značajnije povećanje kreditnog rizika Banke.

Banka prati promjene vrijednosti indeksa po kvartalima i ukoliko se prosječna vrijednost kumulativnog indeksa, koji se mjeri od marta 2013. godine promjeni za više od 1,00 p.b. Banka će promijeniti visinu kamatne stope. Banka može ne sprovesti povećanje kamatne stope ukoliko takva promjena ugrožava redovnu otplatu kredita, kreditnu sposobnost klijenta i/ili narušava tržišno poslovanje Banke.

Banka na temelju svoje diskrecione ocjene donosi odluku o visini promjene kamatne stope, odnosno samostalno odlučuje hoće li i u kojem trenutku iskoristiti maksimalnu mogućnost promjene visine kamatne stope.

nezavisno od visine promjene kamatnog indeksa Banka je u svakom trenutku ovlašćena smanjiti visinu kamatne stope.

3.2. TRŽIŠNO INDEKSIRANA KAMATNA STOPA

Kod tržišno indeksiranih kamatnih stopa, ukoliko nije drugačije ugovoreno ili utvrđeno, učestalost izmjene visine kamatne stope sprovodi se u skladu sa vremenskim obilježjem iz tržišnog indeksa i prema ugovorenom datumu promjene kamatne stope.

3.2.1. Formula za utvrđivanje tržišno indeksirane kamatne stope

Formula za utvrđivanje tržišno indeksirane kamatne stope je:

$$K_2 = aX_t\% \pm m\%$$

pri čemu je:

K₂ visina tržišno indeksirane kamatne stope iskazana u %

A postotna vrijednost tržišnog indeksa (ukoliko nije drugačije određeno posebnim ugovorom sa klijentom smatra se da je vrijednost 100%)

X_t% tržišni indeks (EURIBOR, LIBOR, i drugi), pri čemu t označava vremensko obilježje

m% ukupna kamatna marža

U smislu ove Metodologije ukupna kamatna marža (m) označava ukupne troškove rizika, regulative, izvora te kamatnu maržu Banke.

Do izmjene visine kamatnih stopa dovode promjene vrijednosti svih opisanih komponenata te su svi elementi promjenjivi u skladu sa pravilima i uslovima propisanim članom 3.3. ove Metodologije.

Tržišno indeksirane kamatne stope mogu imati utvrđene **gornje i donje granice** (engl. **caps and floors**), u kom slučaju oni određuju maksimalne, odnosno minimalne kamatne stope tokom trajanja ugovornog odnosa: **f ≤ I ≤ c**

f donja granica kamatne stope (floor)

c gornja granica kamatne stope (cap)

Ukoliko se u pojedinom ugovoru sa klijentom ugovori gornja i/ili donja granica kamatne stope, visina kamatne stope koju klijent plaća kretat će se u skladu sa tržišnom indeksiranom kamatnom stopom (K_2), a uzimajući u obzir ograničenja ugovorena gornjom i/ili donjom granicom kamatne stope.

3.2.2. Datum utvrđivanja tržišnog indeksa i promjene kamatne stope zbog promjene vrijednosti tržišnog indeksa ($X_t\%$)

Kod tržišno indeksiranih kamatnih stopa, ukoliko nije drugačije ugovoreno ili utvrđeno, učestalost izmjene visine kamatne stope sprovodi se u skladu sa vremenskim obilježjem iz tržišnog indeksa i prema ugovorenom datumu promjene kamatne stope.

Tržišni indeksi mijenjaju se u skladu sa promjenama na tržištu novca ili drugom tržištu na kojem kotiraju cijene na način propisan Opštim uslovima.

Tržišni indeksi referentni za Opšte uslove su:

VALUTA	TRŽIŠNI INDEKS*	VREMENSKO OBILJEŽJE TRŽIŠNOG INDEKSA**
EUR	EURIBOR	1 mjesec, 3 mjeseca, 6 mjeseci, 12 mjeseci
	LIBOR	1 mjesec, 3 mjeseca, 6 mjeseci, 12 mjeseci
CHF, USD, GBP	LIBOR	1 mjesec, 3 mjeseca, 6 mjeseci, 12 mjeseci

*Banka svojim odlukama može utvrditi i druge tržišne indekse i vremenska obilježja tržišnih indeksa.

**Ukoliko je tržišni indeks EURIBOR, a prati se vremensko obilježje tržišnog indeksa 3 mjeseca, u ugovorima o plasmanu definisana je kamatna stopa vezana uz promjenu tromjesečnog EURIBOR-a

3.2.3. ODREĐIVANJE VISINE TRŽIŠNIH INDEKSA**EURIBOR, LIBOR,**

Za kredite čija je kamatna stopa vezana uz tržišne indekse EURIBOR, LIBOR, mjerodavan je tržišni indeks kalendarskog razdoblja u kojem je plasiran kredit u skladu sa članom 3.2.2., objavljen na Reuters-u na dan promjene kamatne stope, ukoliko ugovorom ili za pojedini proizvod nije drugačije utvrđeno. Kod kredita koji se plasiraju u tranšama za novoplasirane tranše primjenjuju se kamatna stopa koja je određena predmetnim ugovorom o kreditu.

Ostali tržišni indeksi

Za ostale tržišne indekse ažuriranje se sprovodi u skladu sa uputstvima i procedurama koje vrijede za predmetne indekse i/ili vrste proizvoda.

Vrijednost tržišnog indeksa

Vrijednost tržišnog indeksa vrijedit će do kraja tekućeg perioda promjene kamatne stope kada se utvrđuje nova vrijednost za sljedeće razdoblje.

Prestanak postojanja tržišnog indeksa

Ukoliko određeni tržišni indeks prestane postojati, ugovorne strane u pisanom obliku ugovorit će novi tržišni indeks. U suprotnom, prelazi se na administrativnu kamatnu stopu.

Datum određivanja tržišnog indeksa

Banka za tržišno indeksirane kamatne stope primjenjuje dva načina ponovnog određivanja tržišnog indeksa, a samim tim i kamatne stope:

- **na početku kalendarskih razdoblja:**

vrijednost tržišnog indeksa mijenja se na početku kalendarskog razdoblja:

- kod kvartalne promjene kamatne stope – vrijednost tržišnog indeksa određuje se na početku kalendarskog kvartala (01.03., 01.06., 01.09. i 01.12.) u skladu sa prethodno navedenim načinom određivanja vrijednosti tržišnih indeksa za tekuće razdoblje promjene kamatne stope
- kod polugodišnje promjene kamatne stope – vrijednost tržišnog indeksa određuje se na početku kalendarskog polugodišta (01.06. i 01.12.) u skladu sa prethodno navedenim načinom određivanja vrijednosti tržišnih indeksa za tekuće razdoblje promjene kamatne stope

- **na ugovorno ili na drugi način utvrđeni datum**

vrijednost tržišnog indeksa mijenja se na ugovorno, odnosno na drugi način određeni datum:

- kod tromjesečne promjene kamatne stope - vrijednost tržišnog indeksa određuje se na utvrđeni datum za sljedeće tromjesečno razdoblje promjene (NR. od 15.12. do 15.3. ili NR. 30.9. do 31.12.)
- kod šestomjesečne promjene kamatne stope - vrijednost tržišnog indeksa određuje se na utvrđeni datum za sljedeće šestomjesečno razdoblje promjene (NR. od 26.2. do 26.8. ili NR. 31.12. do 30.6.)
- nekom drugom učestalošću prema vremenskom obilježju iz tržišnog indeksa ili ugovora.

3.2.4. PROMJENA UKUPNE KAMATNE MARŽE I OSTALIH TROŠKOVA

Banka je ovlašćena za vrijeme trajanja poslovnog odnosa promijeniti ukupnu kamatnu maržu i uključiti troškove i premije rizika u bilo kojem trenutku, ukoliko se za više od 0,12 postotnih bodova u odnosu na proteklo tromjesečje promjeni vrijednost sljedećih elemenata

- tržišne kotacije premije za rizik Republike Crne Gore ,
- primjene prisilnih normi (odluke CBCG-a i druge zakonske odredbe i propisi koji obavezuju Banku i utiču na poslovanje Banke),
- premije za rizik koju Banka određuje uzimajući u obzir trošak kretanja rizičnosti putem očekivanog gubitka, odnosno onog iznosa za koji se očekuje da neće biti naplaćen po određenoj izloženosti, pri čemu se kretanje rizičnosti procjenjuje u agregiranom izvještaju na nivou bankarskog sektora u skladu sa svim pozitivnim propisima. Ukoliko je portfelj Banke rizičniji od prosjeka rizičnosti agregiranog na razini bankarskog sektora, Banka neće naplaćivati dodatnu premiju za rizik.

Banka je ovlašćena promijeniti ukupnu kamatnu maržu najviše za iznos promjene uvećan za 0,25 postotnih bodova te će klijenta u slučaju promjene visine ukupne kamatne marže obavijestiti na način predviđen Opštim uslovima, a najmanje 15 dana prije nastupa promjene.

3.3. ZAVRŠNE ODREDBE

Banka je ovlašćena jednom polugodišnje revidirati pretpostavke i elemente koji se uzimaju u obzir pri izračunu vrijednosti promjene kamatnih indeksa administrativne kamatne stope i ukupne kamatne marže. U slučaju kada Banka promjeni pretpostavke i elemente koji se uzimaju u obzir pri izračunu kamatnih indeksa i ukupne kamatne marže primjenjuju se pravila koja vrijede za izmijene Opštih uslova (članci 7.4., 7.5. i 7.6. Općih uvjeta).

Ova Metodologija je sastavni dio Opštih uslova poslovanja Erste Bank AD Podgorica.